

2022-10-27

dnr 22/02233

Finansdepartementet,
Avdelningen för offentlig förvaltning,
Konsumentenheten

fi.remissvar@regeringskansliet.se
fi.ofa.ko@regeringskansliet.se

Yttrande över betänkandet Skydd för konsumenters kollektiva intressen – genomförande av EU:s grupptalandirektiv (SOU 2022:42)

Ert dnr Fi2022/02280

Myndigheten för press, radio och tv (MPRT) har i uppdrag att verka för yttrandefrihet, mångfald och tillgänglighet inom press, radio och tv samt att följa och analysera utvecklingen inom medieområdet. Myndigheten lämnar endast synpunkter på förslagen i den mån dessa har beröring med myndighetens uppdrag och verksamhetsområde.

Granskningsnämnden för radio och tv är ett självständigt organ inom MPRT, som genom efterhandsgranskning prövar om innehållet i radio- och tv-sändningar följer de regler som finns i sändningstillstånden och radio- och tv-lagen (jfr 7 kap. 5 § yttrandefrihetsgrundlagen (1991:1469), 16 kap. 2 § radio- och tv-lagen (2010:696) och 11 § förordning (2010:1062) med instruktion för Myndigheten för press, radio och tv).

7.2.3 Förvaltningsmyndigheter som godkända enheter

MPRT tillstyrker att myndigheten av regeringen ska kunna ges ställning som godkänd enhet att väcka gränsöverskridande talan inom sitt tillsynsområde i enlighet med vad som föreslås i utredningen.

Vid ett programföretags överträdelse av radio- och tv-rättsliga regler tillämpas sändarlandsprincipen, dvs. endast sändarlandets radio- och tv-rättsliga regler tillämpas. Det är då många gånger mera ändamålsenligt att MPRT vänder sig direkt till ansvarig myndighet i sändarlandet. Sådana kontakter underlättas också av att MPRT är medlem av Epra (the European Platform of Regulatory Authorities), ett nätverk av radio- och tv-myndigheter i Europa, och Erga (European Regulators

Group for Audiovisual Media Services), en sammanslutning av regleringsmyndigheter inom EU. På samma sätt kan förutsättas att europeiska myndigheter vänder sig till MPRT i första hand, i stället för att själv väcka talan. Möjligheten att väcka talan i utlandet torde därför komma till liten användning.

MPRT delar utredningens bedömning att det inte finns något generellt behov av att utse en tillsynsmyndighet (här avses MPRT) till godkänd enhet för inhemsk grupptalan. MPRT har redan befogenhet att ingripa vid överträdelser inom sitt tillsynsområde.

8.4.4 Vilka åtgärder ska en godkänd enhet få ansöka om när det gäller ”åtgärder för förbudsreläggande”?

MPRT har inga invändningar mot förslaget, men för fram följande kommentarer avseende möjligheten för en godkänd enhet att väcka grupptalan i Sverige om en åtgärd som innebär att en näringsidkare åläggs att till svenska staten betala en sådan särskild avgift som avses i radio- och tv-lagen (19 § 1 stycket 2 p i författningsförslaget).

Enligt 17 kap. 5 § första stycket radio- och tv-lagen får den som inte följer de bestämmelser och villkor som anges i punktform i paragrafens första stycke åläggas att betala en särskild avgift. Bland de bestämmelser som åsyftas kan nämnas bland annat bestämmelserna om otillbörligt gynnande av kommersiella intressen och bestämmelserna om produktplacering, sponsring samt annonser. Granskningsnämndens beslut om huruvida programföretagen följt bestämmelserna och villkoren som anges får inte överklagas (20 kap. 6 § radio- och tv-lagen).

Enligt 19 kap. 4 § radio- och tv-lagen prövas frågor om påförande av särskild avgift enligt 17 kap. 5 § radio- och tv-lagen av Förvaltningsrätten i Stockholm på ansökan av granskningsnämnden för radio och tv. MPRT noterar att möjligheten för godkända inrättningar enligt lagen om talerätt för vissa utländska konsumentmyndigheter och konsumentorganisationer att väcka talan om påförande av särskild avgift enligt 17 kap. 5 och 6 §§ radio- och tv-lagen inte är omnämnd i radio- och tv-lagen.

Påförande av särskild avgift enligt 17 kap. 5 a § radio- och tv-lagen får vidare åläggas en leverantör av en medietjänst som inte följer ett beslut om tillgänglighet enligt 5 kap. 12 § radio- och tv-lagen. Bestämmelsen är relativt ny och infördes år 2020. Tillgänglighetsgörandet ska ske i den omfattningen som beslutas av regeringen, om verksamheten finansieras med public-service-avgift, och av MPRT i övriga fall.

Frågor om särskild avgift enligt 17 kap. 5 a § radio- och tv-lagen prövas av granskningsnämnden när ett beslut om tillgänglighet enligt 5 kap. 12 § radio- och tv-lagen har fattats av regeringen och av MPRT i övriga fall (19 kap. 4 a § radio-

och tv-lagen). Beslut om särskild avgift enligt 17 kap. 5 a § radio- och tv-lagen får överklagas till allmän förvaltningsdomstol (20 kap. 3 a § radio- och tv-lagen). MPRT uppfattar lagförslaget så att påförande av särskild avgift enligt 17 kap. 5 a § radio- och tv-lagen kommer att omfattas, vilket i sådant fall är en skillnad mot nuvarande bestämmelser. Frågan diskuteras inte i betänkandet.

I 19 § författningsförslaget föreskrivs att en grupptalan vid domstol bland annat får avse en åtgärd som innebär att en näringsidkare åläggs att till svenska staten betala en sådan särskild avgift som avses i radio- och tv-lagen. Vilken domstol som är behörig framgår inte av lagförslaget, men författningskommentaren hänvisar till 19 kap. 4 § radio- och tv-lagen. Av nämnda paragraf framgår dock att frågor om påförande av särskild avgift enligt 17 kap. 5 § radio- och tv-lagen prövas av Förvaltningsrätten i Stockholm *på ansökan av granskningsnämnden*. MPRT bedömer att radio- och tv-lagen behöver utvidgas med en hänvisning till den nya lagen så att det blir tydligt att talan om påförande av en sådan särskild avgift som avses i radio- och tv-lagen kan väckas även enligt denna lag (förslagsvis som 19 kap. 4 b § radio- och tv-lagen).

Avslutningsvis ser MPRT att det kan finnas vissa oklarheter kring frågor knutna till godkända enheters talerätt enligt författningsförslaget i anslutning till de beslut om ansökan om påförande av särskild avgift och beslut om påförande av särskild avgift som får fattas av granskningsnämnden respektive MPRT. Dessa eventuella oklarheter torde dock lösas ut vid förvaltningsdomstolens bedömning av rätten att överklaga.

Detta yttrande har beslutats av generaldirektören Charlotte Ingvar-Nilsson. Juristen Hanna Teleman har varit föredragande. Enhetschefen Helena Söderman har deltagit i den slutliga beredningen.

Charlotte Ingvar-Nilsson